

tui propellenti, tum ipsum spiritum fieri nobiliorem animalem inquam, vitalem, & naturalem, potest etque in actu calorem complexionalem, in membris existentem in potentia: eumque vocari iam vitalem spiritum, non propellentem, aut expellentem: dicique etiam spiritum animalem, quando in cerebro depuratus exercet animales functiones: vocari verò ethicum, & naturalem, quando seruit naturalibus actionibus: idemque esse calorem innatum, & hunc spiritum, sed solum ratione differre, quatenus scilicet mouet, & agit, aut concoquit, vel aliud facit, quod calori, aut spiritui tribuitur. Alia tradit ille passim in suis operibus, toties inter se discrepantia, quoties de eadem re tractat. Fernelius (vt diximus) spiritum ponit quendam diuinum ex cœlo, diuinaque substantia, immortale, & sempiternum, inhaerentem, inuoluentemque animum, alium verò impuriorem, minus illustrem, & splendidum ex tenuiore elementorum permistione concretum. Porro spiritus hos dicit esse specie, & substantia diuersos in carne, osse, cartilagine, neruo, denique tantum inter se differre, quantum partes ipsæ natura, & temperie inter se disident. Verum partes quæ principatum in corpore obtinent, præpotentem habere spiritum, quæ per certos canales in singulas partes continuò mittunt, eo ali ingentium singulis membris spiritum: vocari autem tres illos spiritus à tribus fontibus emanantes proprijs nominibus, nempe vitalem, qui à corde per arterias spargitur, animalem qui à cerebro per neruos in subiectas partes descendit, tertium ab hepate per venas influere tanquam vehiculum naturalis facultatis: permittit etiam ille vt testes (si quis velit) addat, à quibus quartus quidam spiritus in alias partes mittatur, quasi nihil conferat ad aliarum rerum tractationem, firmare, quid de hac re sit sentiendum. Cæterum naturalem spiritum ait fieri in hepate, ex puriore, & aerea alimenti portione: ex ea enim per coniunctionem gigni sanguinem tenuiorem, qui vaporis speciem referens, vim accipit ab ingenito iecori spiritu: fitque ita naturalis spiritus qui postea per venam cauam in cor deductus, & accuratius elaboratus, attenuatusque caloris vi multatur quasi in aeris speciem, posteaque à dextro ventriculo cordis in sinistrum per arctissimos meatus transumptus, temperatur ab aere per pulmonem attracto, materiaque tandem fit, cui calor & vis vitalis conceditur, spiritusque vitalis iam vocatur, ac spargitur per arterias in vniuersum corpus: huius portionem per ceruicis arterias ad cerebri basim ascendere, & in admirabili plexu mitigari, deinde in cerebri ventriculos per contextum choroidem appellatum ferri, vbi accepto fomento, & incremento ab aere attracto per nares, & vi, proprietateque à spiritu ingenito ipsi cerebro, euadit spiritus animalis, planè æthereus, sicut vitalis aeris, & naturalis vaporosus esse agnoscitur. Hæc & similia illi doctissimi quidem viri, sed (vt arbitror) inueterata opinione, & Græcorum autoritate nimis persuasi, à communi hoc errore se nequaquam liberare potuerunt: quibus tamen multum certè tribuo, quòd illi nobiscum medicinam nostram liberè docere, & singula quantum assequi possunt ad rationem reuocare, omni studio nituntur. Sed ne videamur temere tantos viros damnare, quos maximi semper feci, iam iam meas rationes afferre aggredior: quibus & illi, & alij veritatis studiosi intelligere possint, quid tandem de hac re sit sentiendum, collatis inter se nostris argumentis, aut melius excogitandum, si nondum videbimur tantis laboribus veritatem assequuti.

Expenditur eorum opinio qui plura genera spirituum in corpore ponunt. Cap. VIII.

GALENI opinionem de generibus spirituum multa sunt quæ faciunt, ne recipere possim: primum enim nõ probat aliquem spiritum esse, quo corpus nostrum, sicut ex humoribus, & partibus solidis constet. Deinde si aliquis est huiusmodi spiritus, non docet rationem, quæ cogat nos illum distinguere debere in genera quædam, & naturas diuersas. Ad hæc in numero generum, vt satis patet, non sibi consentit. Nunc enim dubitat an tres sint spiritus, an duo duntaxat. Præterea statuit, & nulla ratione probat, eos esse quos ponit: ait enim duodecimo methodi, euidentem esse demonstrationem de spiritu animali, de vitali uerò non item, sed rationi esse consonum, vt illum recipiamus. Dicat (quæso) ille, aut alius, quænam sit illa euidentis demonstratio, quam dicit esse de animali spiritu. Ego. n. quum omnes illius libros excutio, nullam aliã video, quàm quæ ex plexu retiformi sumitur: quoniam enim (inquit ille) natura nihil frustra facit, necesse est, vt ad aliquem vsum sit factus mirabilis ille plexus, qui ex arterijs multis variè inter se complicatis in capite hominis apparet. At nullus (inquit) alius potest esse vsum, quam vt in eo spiritus animalis gignatur, & conficiatur. Sed quis demonstrationem hanc, quæ ex falsa re procedit, probare potest? nam nullum esse huiusmodi rete mirabile, (ut vulgus uocat,) testantur anatomici periti, qui in brutis, bobus præsertim, obseruauerunt, simile aliquid esse ei, quod scribit Galenus: in homine uerò nihil tale reperiri. Sunt qui arteriam fortasse unam, uel duas, aut uenæ uel membranæ portionem ostendant in cerebro pro illo plexu Galeni. At illi interim ignorant eum authorem rem descripsisse admodum euidentem, quando dicit ex arterijs propemodum infinitis, aut certe plurimis, & maximis sibi multis modis implicatis, plexum hunc constare. Quòd si homo eget tali spiritu ad actiones principis facultatis obeun-